

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน
บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ราษฎร

ซึ่งได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐ

ด้านที่ดินและป่าไม้

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการนิรโทษกรรมแก่ราษฎรอันเนื่องมาจากได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐด้านที่ดินและป่าไม้

เหตุผล

โดยที่ได้มีประชาชนได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐด้านที่ดินและป่าไม้ กรณีประกาศเขตพื้นที่ของรัฐทับที่ทำกินของประชาชน ทั้งที่ประชาชนอยู่มาก่อน ทำให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นั้นกลายเป็นผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย อีกทั้งการประกาศเขตที่ดินของรัฐมีจำนวนเนื้อที่มากไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนผู้ยากไร้ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย จึงได้เข้าไปอยู่ในที่ดินของรัฐอันนำไปสู่การกล่าวหาและดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา ส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก โดยประชาชนไร้ที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ไม่มีสิทธิในที่ดินและในการเข้าทำประโยชน์ นอกจากนี้หากถูกดำเนินคดีและถูกศาลตัดสินว่ามีความผิด ยังมีประวัติอาชญากรรมติดตัวไม่สามารถไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้ตามปกติธุระ จึงเป็นการสมควรนิรโทษกรรมและล้างมลทินให้แก่ประชาชนดังกล่าว รวมทั้งเป็นการคืนสิทธิในที่ดินทำกินให้กับประชาชนผู้สุจริตที่อาศัยอยู่ในที่ดินมาก่อนการประกาศเป็นที่ดินของรัฐ หรือให้ประชาชนได้รับสิทธิในการจัดสรรที่ดินจากรัฐตามนโยบายและกฎหมาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

(๑) ความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๙ (๑) (๓) มาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๐๘ ตี

(๒) ความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๙ มาตรา ๒๙ ทวิ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ และมาตรา ๗๒ ตี

(๓) ความผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๖ (๑) (๒) มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

(๔) ความผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๙ (๑) (๒) มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒

(๕) ความผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๔ และมาตรา ๓๑

(๖) ความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๒ (๓) และมาตรา ๕๔

(๗) ความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๕ (๒) (๕) มาตรา ๖๗ (๒) มาตรา ๙๖ มาตรา ๙๙ มาตรา ๑๐๐ และมาตรา ๑๐๓

(๘) ความผิดตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๙๗

(๙) กฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับที่ดินของรัฐอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทุกประเภท ที่มีบทบัญญัติให้การกระทำตามมาตรา ๓ เป็นความผิดทางอาญา ทางแพ่ง และทางปกครอง

มาตรา ๕ ให้บุคคลดังต่อไปนี้ที่ได้กระทำความผิดตามมาตรา ๓ และมาตรา ๔ มีสิทธิได้รับการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้

(๑) บุคคลที่ได้กระทำความผิดในระหว่างมีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ และคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ จนถึงคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๙/๒๕๖๒ เรื่อง การยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ บางฉบับที่หมดความจำเป็น ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(๒) บุคคลผู้ที่ได้รับการคุ้มครอง หรือมีสิทธิได้รับการคุ้มครองตามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง แนวทางในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ที่ตั้งหมู่บ้านหรือชุมชนอาศัยอยู่ในเขตที่ดินของรัฐประเภท หรือเขตป่าไม้ถาวร หรือเขตสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ หรือเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตวนอุทยาน หรือเขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ที่ได้ประกาศไว้ตามกฎหมายก่อนกฎหมายนี้ใช้บังคับ และการกระทำความผิดนั้นเป็นไปเพื่อการดำรงชีพตามปกติธุระ หรือเพื่อการยังชีพตามความจำเป็นของความอยู่รอด โดยใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมตามจารีตประเพณีที่ได้รับการสืบทอดต่อ ๆ กันมาจากบรรพบุรุษ

ร่างพระราชบัญญัติ

ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

(๓) บุคคลผู้ที่ได้รับการคุ้มครอง หรือมีสิทธิได้รับการคุ้มครองตามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แนวทางในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง ที่ตั้งหมู่บ้านหรือชุมชนอาศัยอยู่ในเขตที่ดินของรัฐประเภท หรือเขตป่าไม้ถาวร หรือเขตสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ หรือเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตวนอุทยาน หรือเขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ที่ได้ประกาศไว้ตามกฎหมายก่อนกฎหมายนี้ใช้บังคับ และการกระทำความผิดนั้นเป็นไปเพื่อการดำรงชีพตามปกติฐานะ หรือเพื่อการยังชีพตามความจำเป็นของความอยู่รอด โดยใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมตามจารีตประเพณีที่ได้รับการสืบทอดต่อกันมาจากรบรรพบุรุษ

(๔) บุคคลผู้ที่คณะกรรมการการแก้ไขปัญหาที่ได้รับการแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี หรือโดยรัฐมนตรีที่มีอำนาจ ที่แต่งตั้งขึ้นก่อนกฎหมายนี้ใช้บังคับ และคณะกรรมการดังกล่าวได้มีมติเห็นชอบให้รับกรณีของบุคคลผู้นี้ไว้เป็นกรณีที่ต้องได้รับการแก้ไขปัญหา และมีมติให้ในระหว่างกระบวนการแก้ปัญหาของรัฐบาลให้ชะลอการดำเนินคดีจนกว่ากระบวนการแก้ปัญหาให้แล้วเสร็จ เมื่อกฎหมายนี้ใช้บังคับให้คณะกรรมการพิจารณาและมีมติเสนอให้กรณีของบุคคลผู้นี้ได้รับนิรโทษกรรมตามกฎหมายนี้ด้วย

(๕) บุคคลผู้ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายการพัฒนาของรัฐ เช่น โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) โครงการรถไฟรางคู่ โครงการรถไฟความเร็วสูง รถไฟเชื่อมสนามบิน หรือโครงการพัฒนาอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อที่อยู่อาศัยหรือที่ดินทำกิน และถูกดำเนินคดีโดยรัฐ จนถึงวันที่กฎหมายนี้ใช้บังคับ

(๖) บุคคลผู้ที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ เรื่อง การแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้ ที่มีผลกระทบต่อที่อยู่อาศัยหรือที่ดินทำกิน และถูกดำเนินคดีโดยรัฐ จนถึงวันที่กฎหมายนี้ใช้บังคับ

(๗) บุคคลผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาด้านมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เรื่อง ผลการเจรจาแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของเกษตรกรภาคเหนือที่มีผลกระทบต่อที่อยู่อาศัยหรือที่ดินทำกิน จนถูกดำเนินคดีโดยรัฐ จนถึงวันที่กฎหมายนี้ใช้บังคับ

(๘) บุคคลผู้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินคดีของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือที่ดินของรัฐประเภทอื่น นอกจากที่ดินตามกฎหมายป่าไม้ทุกประเภท มีสิทธิได้รับการพิจารณาให้ได้รับนิรโทษกรรมตามกฎหมายนี้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่คณะกรรมการนิรโทษกรรมประกาศกำหนด

บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนที่ตั้งอยู่ภายใน หรือตั้งอยู่ใกล้กับเขตป่าไม้ถาวร หรือเขตสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ หรือเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตวนอุทยาน หรือเขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตที่ดินของรัฐประเภทอื่นที่ได้ประกาศไว้ตามกฎหมาย ก่อนพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และเป็นบุคคลที่ใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยหรือใช้ที่ดินเพื่อการดำรงชีพตามปกติฐานะหรือเพื่อการยังชีพตามความจำเป็นของความอยู่รอด

บุคคลตามวรรคหนึ่งให้หมายรวมถึงบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิที่ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวบุคคลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลด้วย

มาตรา ๖ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ อัยการแห่งท้องที่ ผู้อำนวยการสำนักงานยุติธรรมจังหวัดหรือยุติธรรมจังหวัดแห่งท้องที่จำนวนหนึ่งคน รวมสามคนเป็นคณะกรรมการ เรียกว่า “คณะกรรมการ

ร่างพระราชบัญญัติ ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

นิรโทษกรรมจังหวัด” มีหน้าที่พิจารณาตรวจสอบบุคคลที่ได้รับการนิรโทษกรรมและส่งรายชื่อต่อศาล อัยการหรือตำรวจจังหวัดแห่งท้องที่ เพื่อดำเนินการตามมาตรา ๘ แล้วแต่กรณีให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับ

เมื่อคณะกรรมการตามมาตรา ๓ พิจารณาแล้วมีคำสั่งปฏิเสธหรือไม่เห็นชอบให้บุคคลใดได้รับการนิรโทษกรรมตามกฎหมายนี้ ให้แจ้งผลแก่บุคคลดังกล่าวภายในสามสิบวัน และให้บุคคลผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไปยังคณะกรรมการนิรโทษกรรม และให้คณะกรรมการนิรโทษกรรมพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการนิรโทษกรรม” ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผู้แทนภาคประชาสังคม จำนวนห้าคนเป็นกรรมการ

ผู้แทนภาคประชาสังคมตามวรรคหนึ่ง ให้มาจากการแต่งตั้งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งต้องแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือมีประสบการณ์ในการทำงานในองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในด้านการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาป่าไม้ ทั้งนี้ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งผู้แทนภาคประชาสังคมให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้ประธานคณะกรรมการนิรโทษกรรมเรียกประชุมคณะกรรมการนิรโทษกรรมครั้งแรก เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่รัฐมนตรีแต่งตั้งผู้แทนภาคประชาสังคมตามวรรคสองแล้วเสร็จ

มาตรา ๘ ให้คณะกรรมการนิรโทษกรรม มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแนวทางการดำเนินการตามกฎหมายนี้ให้บรรลุตามเจตนารมณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามกฎหมาย

(๒) พิจารณาวินิจฉัยข้อขัดกรณีมีปัญหาที่คณะกรรมการนิรโทษกรรมจังหวัดไม่สามารถดำเนินการได้ หรือปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ออกประกาศหลักเกณฑ์ วิธีการ พิจารณาบุคคลผู้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินคดีของหน่วยงานรัฐ ตามมาตรา ๕ (๘)

(๔) พิจารณาอุทธรณ์ของบุคคลตาม มาตรา ๖

ให้คณะกรรมการนิรโทษกรรมออกแนวทางตาม (๑) และประกาศตาม (๓) ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันประชุมตามมาตรา ๗

มาตรา ๙ ในกรณีที่บุคคลใดมีความประสงค์ได้รับการนิรโทษกรรม ให้ยื่นคำขอนิรโทษกรรมต่อคณะกรรมการนิรโทษกรรมจังหวัด ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดในเขตท้องที่ที่มูลคดีเกิดขึ้นภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ โดยให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดมีหน้าที่รวบรวมตรวจสอบ กลั่นกรองบุคคลที่ได้ยื่นคำขอนิรโทษกรรมและส่งรายชื่อต่อคณะกรรมการนิรโทษกรรมจังหวัด

ร่างพระราชบัญญัติ
- ๕ -
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้อื่นคำขอนิรโทษกรรมต่อคณะกรรมการนิรโทษกรรมจังหวัด ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวต้องกระทำโดยมิให้ชักช้า

ในกรณีที่บุคคลใดมีความประสงค์ได้รับการนิรโทษกรรม แต่ไม่สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในเวลาดังกล่าว ให้ยื่นคำขอนิรโทษกรรมต่อสำนักงานยุติธรรมในเขตท้องที่ที่มูลคดีเกิดขึ้น โดยให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดมีหน้าที่รวบรวม ตรวจสอบ กลับกรองบุคคลที่ได้ยื่นคำขอนิรโทษกรรม และส่งรายชื่อต่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเพื่อพิจารณาต่อไป

ให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัด กรมราชทัณฑ์ และกรมคุมประพฤติดำเนินการรวบรวม ตรวจสอบ กลับกรองบุคคลที่พ้นโทษไปแล้วหรือถูกคุมขังหรือถูกคุมประพฤติและเสนอรายชื่อต่อคณะกรรมการนิรโทษกรรมจังหวัดภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๕ ได้รับพิจารณาให้นิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) คดีที่อยู่ในระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ให้พนักงานสอบสวนยุติการสอบสวนและมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง

(๒) คดีที่ยังไม่ได้ยื่นฟ้องต่อศาล ให้พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี

(๓) คดีที่ถูกพนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว ให้พนักงานอัยการร้องต่อศาลขอถอนฟ้อง และให้ศาลมีคำสั่งอนุญาต

(๔) คดีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ไม่ว่าจำเลยร้องขอหรือศาลเห็นเอง ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

(๕) คดีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษบุคคลใดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ถ้าบุคคลผู้นั้นอยู่ระหว่างการรับโทษ ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลงและปล่อยตัวบุคคลผู้นั้นในโอกาสแรก หรือบุคคลผู้นั้นพ้นโทษไปแล้วก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับก็ให้ถือว่าบุคคลผู้นั้น ไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น

(๖) คดีที่อยู่ในระหว่างการคุมประพฤติหรือการพักการลงโทษอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๓ ประกอบมาตรา ๔ อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ผู้นั้นพ้นจากการคุมประพฤติหรือการพักการลงโทษ โดยให้เป็นหน้าที่ของผู้ออกคำสั่งการคุมประพฤติหรือคำสั่งการพักการลงโทษที่จะเสนอต่อศาลหรือเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว แล้วแต่กรณี

หากในคดีที่บุคคลผู้ได้รับนิรโทษกรรมมีความผิดฐานอื่นนอกจากความผิดตามมาตรา ๔ รวมอยู่ด้วย ให้ดำเนินการตาม (๑) ถึง (๖) เฉพาะความผิดฐานที่ได้รับนิรโทษกรรม ส่วนความผิดฐานอื่นให้ดำเนินคดีต่อไปตามกฎหมาย

มาตรา ๑๑ หากบรรดาการกระทำที่เป็นเหตุให้บุคคลผู้ได้รับการนิรโทษกรรมตามกฎหมายนี้เป็นเหตุให้ขาดคุณสมบัติในการได้รับจัดสรรที่ดินจากรัฐ ก็ให้บุคคลผู้นั้นได้รับคืนคุณสมบัติกลับมาและมีสิทธิได้รับจัดสรรที่ดินภายใต้นโยบายของรัฐ หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งได้รับสิทธิอื่น ๆ ของบุคคลและชุมชนที่มีอยู่แต่เดิม หรือเคยได้รับมาตามกฎหมาย หรือนโยบายอื่น ๆ ก่อนกฎหมายนี้ใช้บังคับ

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

มาตรา ๑๒ การนิรโทษกรรมตามกฎหมายนี้ให้มีผลต่อไปจนกว่าบุคคลผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรม จะได้รับการจัดสรรที่ดินจากรัฐตามมาตรา ๙ และในระหว่างที่รัฐดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามมาตรา ๙ ให้บุคคลผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรม ทายาทโดยธรรมและบริวารของบุคคลผู้นั้นสามารถอยู่อาศัยและทำกิน ในที่ดินที่เป็นเหตุแห่งการนิรโทษกรรม และห้ามมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิ หรือบังคับ ให้บุคคลผู้นั้น ทายาทโดยธรรมและบริวารออกจากที่ดิน

มาตรา ๑๓ ให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาบุคคลผู้ที่ได้รับนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งได้กระทำก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ รวมถึงผู้ที่ได้พ้นโทษไปแล้วก่อนหรือในวันที่ พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษในกรณีความผิดนั้น ๆ

การล้างมลทินตามวรรคหนึ่งไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับการล้างมลทินในอันที่จะเรียกร้อง สิทธิหรือประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น

มาตรา ๑๔ ให้รัฐมนตรีออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา ผู้แทนภาคประชาสังคมตามมาตรา ๗ ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งผู้แทนภาคประชาสังคมตามมาตรา ๗ ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่ วันที่กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งมีผลใช้บังคับ

มาตรา ๑๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามกฎหมายนี้ และมีอำนาจ ออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน
บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัตินิโทษกรรมแก่ราษฎร
ซึ่งได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐ
ด้านที่ดินและป่าไม้
พ.ศ.

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินิโทษกรรมแก่ราษฎรซึ่งได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐด้านที่ดินและป่าไม้ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ได้มีประชาชนได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐด้านที่ดินและป่าไม้ กรณีประกาศเขตพื้นที่ของรัฐทับที่ทำกินของประชาชน ทั้งที่ประชาชนอยู่มาก่อน ทำให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นั้นกลายเป็นผู้พลัดถิ่นถูกกฎหมาย อีกทั้งการประกาศเขตที่ดินของรัฐมีจำนวนเนื้อที่มากไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนผู้ยากไร้ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย จึงได้เข้าไปอยู่ในที่ดินของรัฐ อันนำไปสู่การกล่าวหาและดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา ส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก โดยประชาชนไร้ที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ไม่มีสิทธิในที่ดินและในการเข้าทำประโยชน์ นอกจากนี้หากถูกดำเนินคดีและถูกศาลตัดสินว่ามีความผิด ยังมีประวัติอาชญากรรมติดตัวไม่สามารถไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้ตามปกติธุระ จึงเป็นการสมควรนิโทษกรรมและล้างมลทินให้แก่ประชาชนดังกล่าว รวมทั้งเป็นการคืนสิทธิในที่ดินทำกินให้กับประชาชนผู้สุจริตที่อาศัยอยู่ในที่ดินมาก่อนการประกาศเป็นที่ดินของรัฐ หรือให้ประชาชนได้รับสิทธิในการจัดสรรที่ดินจากรัฐตามนโยบายและกฎหมาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑ กำหนดบรรดาการกระทำทั้งหลายของบุคคลที่เป็นความผิดตามกฎหมายที่จะให้การกระทำความผิดของบุคคลนั้นไม่เป็นความผิด และให้บุคคลผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดในทางอาญา แพ่ง และปกครองโดยสิ้นเชิง ไม่ว่าจะได้กระทำในฐานะเป็นตำรวจ ผู้สนับสนุน ผู้ใช้ให้กระทำ หรือผู้ถูกใช้ (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ กำหนดรายละเอียดของบทบัญญัติของกฎหมายที่จะให้บุคคลที่กระทำความผิดรับการนิโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ กำหนดคุณสมบัติของบุคคลซึ่งได้กระทำความผิดเกี่ยวกับการบุกรุก ยึดถือ ครอบครอง ทำลาย หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่สภาพป่าหรือที่ดินของรัฐ สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่มีสิทธิได้รับการนิโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕)

ร่างพระราชบัญญัติ

- ๒ -

ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

๒.๔ กำหนดให้มี “คณะกรรมการนิรโทษกรรมจังหวัด” รวมทั้งกำหนดองค์ประกอบ และ หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการดังกล่าว (ร่างมาตรา ๖)

๒.๕ กำหนดให้มี “คณะกรรมการนิรโทษกรรม” รวมทั้งกำหนดองค์ประกอบของ คณะกรรมการดังกล่าว (ร่างมาตรา ๗)

๒.๖ กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๗ (ร่างมาตรา ๘)

๒.๗ กำหนดให้ผู้มีความประสงค์ได้รับการนิรโทษกรรม ให้ยื่นคำขอนิรโทษกรรมต่อ คณะกรรมการนิรโทษกรรมจังหวัด ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดในเขตท้องที่ที่มูลคดีเกิดขึ้น โดยให้สำนักงาน ยุติธรรมจังหวัดมีหน้าที่รวบรวม ตรวจสอบ กลั่นกรองบุคคลที่ได้ยื่นคำขอนิรโทษกรรมและส่งรายชื่อ ต่อคณะกรรมการนิรโทษกรรมจังหวัด และให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัด กรมราชทัณฑ์ และกรมคุมประพฤติ ดำเนินการรวบรวม ตรวจสอบ กลั่นกรองบุคคลที่พ้นโทษไปแล้วหรือถูกคุมขังหรือถูกคุมประพฤติและเสนอ รายชื่อต่อคณะกรรมการนิรโทษกรรมจังหวัด (ร่างมาตรา ๙)

๒.๘ กำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐและศาลมีหน้าที่ดำเนินการในกรณีคดีของผู้ได้รับนิรโทษกรรม อยู่ระหว่างการสอบสวน การยื่นฟ้องคดี การพิจารณาคดี การรับโทษ การคุมประพฤติหรือการพักโทษ แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๙ กำหนดให้บรรดาการกระทำที่เป็นเหตุให้บุคคลผู้ได้รับการนิรโทษกรรมตามกฎหมายนี้ เป็นเหตุให้ขาดคุณสมบัติในการได้รับจัดสรรที่ดินจากรัฐ ก็ให้บุคคลผู้นั้นได้รับคืนคุณสมบัติกลับมาและมีสิทธิ ได้รับจัดสรรที่ดินภายใต้นโยบายของรัฐ หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งได้รับสิทธิอื่นๆของบุคคลและชุมชน ที่มีอยู่แต่เดิม หรือเคยได้รับมาตามกฎหมาย หรือนโยบายอื่น ๆ ก่อนกฎหมายนี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๑๐ กำหนดให้การนิรโทษกรรมตามกฎหมายนี้ให้มีผลต่อไปจนกว่าบุคคลผู้ที่ได้รับการ นิรโทษกรรมจะได้รับการจัดสรรที่ดินจากรัฐตามมาตรา ๙ และในระหว่างที่รัฐดำเนินการแก้ไขปัญหា ตามมาตรา ๙ ให้บุคคลผู้ได้รับการนิรโทษกรรม ทายาทโดยธรรมและบริวารของบุคคลผู้นั้นสามารถอยู่อาศัย และทำกินในที่ดินที่เป็นเหตุแห่งการนิรโทษกรรม และห้ามมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิ หรือ บังคับให้บุคคลผู้นั้น ทายาทโดยธรรมและบริวารออกจากที่ดิน (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๑๑ กำหนดให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ได้รับนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งได้ กระทำก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ รวมถึงผู้ที่ได้พ้นโทษไปแล้วก่อนหรือในวันที่ พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษในกรณีความผิดนั้น ๆ (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๑๒ กำหนดให้รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาผู้แทนภาคประชาสังคม ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ มีผลใช้บังคับ และแต่งตั้งผู้แทนภาคประชาสังคมให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่กฎกระทรวงตาม วรรคหนึ่งมีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๑๔)

๒.๑๓ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมี อำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๕)